

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelje in
praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštne ček. uradu štev. 13.633.

Ekonomija mora veljati tudi v politični borbi.

Problem maloštevilnega naroda je vedno v tem, da čim boljše gospodari s svojimi silami. Nobena sila se ne sme izgubiti in vsaka mora biti uporabljana tako, da čim več haska. To velja v gospodarstvu, to mora veljati v kulturi in to mora veljati tudi v političnem življenju in tu najbolj, ker je dobra politika rezultanta vsega narodnega dela.

Ni mogoče pa reči, da bi bilo naše strankarsko življenje zgrajeno na temelju, ker imamo Slovenci mnogo preveč strank in ker vrhu vsega te stranke ne konkurirajo med seboj z delom za celoto, temveč le v boju za oblast. Zamenile so sredstvo s ciljem in zato je tudi njih konkurenca le negativna.

Če bi Slovenci poznali ekonomijo tudi v politično - strankarskem življenju, potem bi imeli dve stranki čisto dovolj. Celo bogati in silni Angleži so stoletja dolgo izhajali le z dvema strankama in zato mislimo, da bi dve stranki tudi za Slovence zadostovali.

Zlasti pa, ker pri nas ni tistih socialnih nasprotij, ko v drugih narodih. Nimamo niti velekapitala in niti veleposredstva in ni skoraj pri nas človeka, ki bi imel toliko denarja, da bi mogel živeti brez dela. Včasih so nekateri sicer to poskušali, pa so vedno doživeli polom. Zato se tudi pri nas ljudje strankarsko ne morejo tako deliti ko pri drugih narodih. Geslo: tu delujejo ljudstvo, tam pa izkoriščevalci, je pri nas nonsens, ker moramo delati vsi, ali pa propademo.

Tudi kulturna nasprotja ne morejo pri nas igrati te vloge, ko pri drugih narodih. Kot člani maloštevilnega naroda smo vsi navezani mnogo preveč eden na drugega, da bi mogli tirati nasprotja do skrajnosti. In pravzaprav tudi najodločnejši svobodomislec pri nas noče drugega, ko da ima svoj mir, da prosto izpoveduje svoje misli, dočim niti najmanjše ne išče boja proti veri. In tega boja tudi ne potrebuje, ker so katoliki v Jugoslaviji v manjšini in zato že državni zakoni skrbijo, da ne more moč klerikalizma zrasti previsoko. To tudi vsled tega, ker je pri Srbih kult države tako razvit, da ta nikdar ne bo trpela kake druge vlade poleg svoje.

Če bi se ves naš političen razvoj normalno razvijal in če ga ne bi vojna presekala, povojna doba pa potlačila v ničino, bi danes najbrže tudi ne imeli več ko dve stranki. Na eni strani bi bila Lampetova ali Krekova podeželska stranka, ki bi danes bila nekako naša konservativna stranka, na drugi strani pa bi bila socialistična ali pa v Masarykovem smislu liberalna stranka, katera bi pač imela sposobnejše, idealnejše in poštenjše politike.

Ko je zastala naša liberalna stranka, v razvoju in okostenela v boju s klerikalci, je bilo pred vojno že mnogo znakov, da bo odnesla prvenstvo socialistična skupina. Pod vodstvom idalnega dr. Dermote bi socialistična stranka sigurno osvojila simpatije malega meščanstva in se usidrala tudi med poljedelskimi delavci. Po vojni pa so razni delavski voditelji vse te šanse čisto zaigrali in pri današnji razcepljenosti delavcev ni niti misliti na to, da bi mogla kaka socialistična stranka stopiti v resno borbo s SLS.

Vprašanje pa je, če bi mogla to storiti trenutno tudi kaka, takozvana napredna stranka. Naše »napredne« stranke so sicer sila skromne in so zadovoljne, če pri volitvah dobe vsaj eden do dva mandata, toda tako klavrna ambicija ne zadostuje. Kdor hoče res opo-

Med radikali ni prišlo do soglasja.

Beograd, 14. junija. Včeraj je bil odločilni dan za situacijo v radikalnem delu vlade. Vodili so se razgovori na dveh sestankih in sicer se je vršila konferenca radikalnega centra in konferenca vlade, potem pa sta se sestala Velja Vukičević in Boža Maksimović. Ugotovilo se je, da sporazuma ni mogoče do- seči, ker bi bili s sporazumom udarjeni posebno demokracije. Glede na tako razpoloženje in tak dejanski stan se je Vukičević odločil, da odide popoldne v Topolo, kjer bi referiral kralju in mu predložil v podpis ukaz o razpisu novih volitev. Vukičević bi bil imel oditi v Topolo ob 3. popoldne. Izjavil je sam že tudi novinarjem popoldne, da gre v Topolo. Malo pred 3. popoldne je Vukičević šel v dvorni maršalat. Kakor se doznava iz dobro poučenega vira se je Vukičević v dvornem maršalatu telefonično razgovarjal s Topolo. Po tem razgovoru je Vukičević opustil svoj odhod v Topolo in ga odložil za en dan ali dva. Vukičević je ob 7. odšel v predsedstvo vlade, kjer je njegov prihod vzbudil veliko iznenadenje ne samo pri novinarjih, ki so bili ves dan zbrani okrog

predsedstva vlade, temveč tudi pri članih vlade. Posebno se je to iznenadenje opazilo pri demokratičnih ministrih, ki so bili pri Voji Marinkoviću na konferenci in ki so tako šele zvečer izvedeli, da Vukičević ni odšel v Topolo. Takoj po prihodu v kabinet je Vukičević sprejel Božo Maksimovića. Ta konferenca pa je bila kratka. Boža Maksimović je odšel od konference nerazpoložen in ni rekel nobene besedice. Za njim je odšel iz kabineta Vukičević, ki so ga takoj obkolili novinarji in ga vprašali, zakaj ni šel v Topolo, kakor je sam dopoldne izjavil. Vukičević je skušal svojo odločitev potovanja v Topolo opravičiti s temi besedami: »Res sem dejal, da bom šel v Topolo. Toda pozabil sem na nekaj. Šele popreje sem se spomnil, da je danes 13. in da je jutri torek in da sem se torej prehitel. Zato niti jutri ne odidem še v Topolo. Vi, ki ste bistroumni, se boste že domislili, kaj bi to pomenilo.«

Nato se je Vukičević odpeljal v dvorni maršalat. Tam je ostal malo časa, potem pa je odšel domov.

Konflikt z Albanijo.

OSOBJE ALBANSKEGA POSLANSTVA SE JE ŽE POSLOVILO.

Beograd, 14. junija. Osobje albanskega poslanstva se je pred svojim odhodom iz Beograda poslovilo skoro od vseh diplomatskih krogov. Zdi se, da bodo Albanci šele danes odpotovali. V diplomatskih krogih mislijo, da se utegne ves spor še na miren način rešiti. Intervencija tujih držav se še vedno vrši. Včeraj je bil pri dr. Marinkoviću angleški odpravnik poslov Fordes, francoski poslanik Dard in proti večeru tudi italijanski poslanik Bodrero.

Kar se tiče vesti, da bo papeški nuncij prevzel zaščito albanskih interesov v Jugoslaviji, se s poučene strani doznava, da so nuncija kot dojena diplomatskega zbora res zaprosili, naj bi prevzel varstvo albanskega poslanstva. Glede same zaščite albanskih interesov še ni nič sklenjeno. Msgr. Pellegrinetti bi mogel to sprejeti šele, če dobi tak ukaz iz Vatikana in ta pooblastilo naše vlade. Če pride res do popolnega preloma diplomatskih odnosov z Albanijo, potem bi varstvo albanskih interesov prevzela kaka druga tuj država. Odločeno pa tudi še ni, kdo bo prevzel zaščito naših interesov v Albaniji.

SITUACIJA NEIZPREMENJENA.

Beograd, 14. junija. Sinoči ob pol 8. je Velja Vukičević odšel iz predsedstva vlade v notranje ministrstvo. Nekaj kesneje je prišel v predsedstvo vlade dr. Ninko Perić. Ker pa tam ni našel predsednika vlade, je tudi on odšel v notranje ministrstvo. Ob pol 9. je Vukičević odšel v dvorni maršalat in je ob tej priliki izjavil novinarjem, da se popoldne sploh nista videli z Božo Maksimovićem, temveč da je bil Maksimović samo pri

rati, mora imeti ta cilj, da dobi večino naroda za sebe, ker samo tako lahko izvede svoj program. Stranka, ki takega cilja nima, ljudi nima nobene obstojne upravičenosti, ker bo večna manjšina in je torej njen program brez cene. Danes morda nismo v tem srečnem položaju, da bi mogli reducirati število strank le na dve stranki, toda ekonomija političnega življenja nas sili, da bomo morali enkrat vendar priti do tega.

dr. Ninku Periću. Sinoči, da ni bilo nič novega, danes pa se bo šele videlo. Minister dr. Ninko Perić je izjavil: »Svobodno lahko rečete, da sem Vam povedal, da ne more biti niti govora o tem, da bi jaz postal notranji minister.«

STIRBEY PRAVI, DA NE BO DEMISI- JONIRAL.

Bukarešta, 14. junija. Predsednik rumunske vlade princ Stirbey je preko agencije Radov demantiral vest, da bo podal ostavko.

Toda predpogoj je, da poseže naša najboljša inteligenca v politično življenje, da s svojo avtoritativno kritiko prečeni pred narodom naše stranke in njih delo in da tako vse naše poklicne politike prisili k prevdarnejši politiki, kakor pa je današnja.

Tudi naše strankarsko življenje mora postati ekonomično in zato morajo nadštevili strankarski aparati prenehati.

Nov atentat v Moskvi.

Moskva, 14. junija. Profesor moskovske univerze Vladimir Burov je imel propagandistično predavanje blizu Moskve. Med njegovim predavanjem pa sta dva mladeniča vrgla proti katedru bombo, ki je eksplodirala. Profesor Burov je smrtno nevarno ranjen. Ubita sta dva poslušalca, težko ranjenih je 30.

CENTRUMAŠI ZAHTEVAJO NOTRANJE MINISTRSTVO.

Beograd, 14. junija. Po vesteh iz radikalnega centra so centrumaši stavili Velji Vukičeviću kot svojo zadnjo zahtevo, da Vukičević izroči notranje ministrstvo v roke centra. Ne protivijo pa se temu, da ostane Vukičević tudi še naprej predsednik vlade. Centrum utemljuje svojo zahtevo s tem, da je centrum najmočnejša radikalna skupina in lahko zahteva polno soudeležbo pri vodstvu volitev. Iz krogov centra se je sinoči doznalo, da bi se na tak način lahko izognili večjim sporom.

ACA STANOJEVIĆ PROTI VLADI.

Beograd, 14. junija. Nocoj so v nekaterih radikalnih krogih krožile vesti, da je prvi podpredsednik radikalne stranke Aca Stanojević brzojavno sklical člane radikalnega glavnega odbora v Beograd. V teku noči se ni bilo mogoče prepričati, ali je ta vest resnična.

LJUBA DAVIDOVIĆ NE BO KRŠIL DISCIPLINE V STRANKI.

Beograd, 14. junija. Kakor se doznava, je Ljuba Davidović pred več poslanci izjavil glede ev. vstopa Boža Maksimovića v vladu, da on v nobenem slučaju noče izzvati spora v demokratični stranki in tudi ničesar storiti, kar bi bilo na škodo stranke. Ohranil pa si je popolnoma proste roke v agitaciji proti radikalom ali proti Boži Maksimoviću ter da ga nihče v tem ne ovira. Ta izjava se tolmači tako, da sta se obe demokratični kuli popolnoma zblizali.

BOLGARSKI POLITIKI V ITALIJI.

Rim, 14. junija. V Rim bo šla skupina bolgarskih politikov in javnih delavcev. Posetila bo vsa večja italijanska mesta.

MADJARI NA RUMUNSKEM BODO VOLILI Z VLADO.

Bukarešta, 14. junija. Šef madjarske stranke Bethlem je dospel v Rumunijo, kjer se je sestel z uglednimi politiki svoje in liberalne stranke. Njegov prihod je v zvezi z novimi volitvami v rumunski parlament, ker bo boje madjarskaški parlament, ker bo baje madjarska skupno z liberalno.

FRANKOFILSKA ORIENTACIJA ZMA- GALA V BUKAREŠTI.

Bukarešta, 14. junija. Politični krogi pričakujejo padec Stirbeyeve vlade. Bodoči ministrski predsednik bo najbrž Bratianu, šef liberalne stranke. Poleg predsedstva bo Bratianu prevzel tudi ministrstvo za notranje zadeve. Nova vlada bi izpremenila zunanje-politični pravec in sicer tako, da bi mesto italijanske orientacije nastopila francoska. Liberalna stranka računa na podporo madjarske stranke.

VESTI O KONCENTRACIJI ČET NA RUSKO - POLJSKI MEJI NERESNIČNE.

Pariz, 14. junija. Francoski listi so te dni pisali o ruskih in poljskih četah, ki se zbirajo na rusko-poljski meji. Te vesti je francoska vlada demantirala, čim je zaznala, da niso iz zanesljivega vira.

Poslanica predsednika Masaryka.

Predsednik čehoslovaške republike je naslovljen ob navzočnosti ministrskega predsednika Švehle in predsedništva poslanske zbornice in senata velepomembno poslanico narodu.

Uvodoma naglašja na obljubo, ki jo je dal po svoji izvolitvi narodni skupščini, da bo varoval blagor in voljo naroda republike. Tu povdarja besedo narod, ker daje narod državi življenje in dušo. Čehoslovaška republika je vlada naroda za narod. In vsi politični boji se pri nas vodijo le za to, kaj je narodu in državi v večjo korist.

Masaryk govori o vzrokih, ki so povzročili propad starih narodov. Navaja mnenja nekaterih, ki mislijo, da leži glavni vzrok dedekence starih narodov v pomanjkanju in nedostatku religije, v pomanjkanju morale, nezadostnih gospodarskih institucij, v suženstvu, v onemoglosti pri proizvodnji in v naravnih izumrljivosti. Pravi, da bi ne govoril o njihovem propadu, če bi to ne bil tudi problem za nove narode. Vprašanje o pogojih, zlasti o temeljnih pogojih za blagor narodov in države, je v sedanjih epohi samo na sebi — akutno. Zgodovinarji že dolgo razpravljajo o vzrokih propadanja sedanjih držav in novih narodov in mi se vprašujemo s kako pomočjo in s kakimi močmi bomo to bližajočo se dedekenco ustavili. Celo pri Beduinih vidimo že to filozofijo. »Vi, Evropejci, pravijo, »boste propadli. Na vaše mesto pride Azija in Afrika.« Iz teh razlogov mi prihaja čisto na misel, kaj je pravzaprav narod, kaj je resnični blagor naroda, resnična volja naroda, kaj zagotavlja stalni razvoj narodov. Vsak državnik in vsak politik, vsaka politična stranka in sploh vsak, ki ga je usoda lastnega naroda postavila na važno mesto, bi se moral jasno zavedati, kaj je glavno v politiki, kaj je unum necessarium, kakor je dejal Komensky.

Komensky je živel v burnih časih 30-letne vojne in tedaj je napisal knjižico o sreči narodov. V tej knjižici navaja sedem zmot in napak, ki ovirajo srečo naroda:

Množica vladajočih, množica zakonov, množica razlagalcev paragrafov, ki samo mešajo javna sodišča, preštevne caremonije, ki prikrijevajo bistvo stvari, omalovaževanje zakonov in njih kršitev, medsebojna nevoščljivost vladarjev in končno vojne in živalska besnost.

To prenešeno v moderno terminologijo predstavlja še danes v marsičem upravičeno kritiko:

Ta unum necessarium moderne in nove države je zelo kompliciran. Moderna država, kot tudi stara država, stremi po centralizaciji in kontroli javnega življenja. Ta centralizem je vodil v stari državi k oligarhiji in absolutizmu. Nova država pa stremi k demokratičnemu centralizmu, ker nova država ne more bazirati samo na centralizmu, temveč tudi na avtonomiji. Zato je tudi današnja avtonomija nekaj drugega, kot je bila avtonomija v stari absolutistični državi. Razlika leži v načinu in kvaliteti.

Nobenega propadanja parlamentarizma.

Nova družba je demokratična in omogoča razvoj in izbrabo vseh zdravil sil v narodu. Naša ustava pravi: Narod je edini vir državne moči v čehoslovaški republiki.

Priznavam se k temu načelu v polni zvestosti. Vem, da ima demokracija pomanjkljivosti, ugvarjam pa onim, ki govorijo o propadanju demokracije in parlamentarizma. Demokracija je danes šele v razvoju in naša doba je le prehodna doba. Napake parlamentarizma je s tehničnimi pripomočki mogoče odpraviti. V glavnem gre za to, da se stalno izvaja politična naobrazba naroda, njegovih zastopnikov in uradnikov. Tudi v demokraciji velja, da se glasovi ne samo štejejo, temveč tudi tehtajo, ne solum numerantur, sed etiam ponderantur.

Od tod tem večje zahteve, ki jih stavimo novinarstvu.

Demokracija pomeni konec nasilja.

V demokraciji velja argument, ne zofistiranja in pest. Demokracija pomeni konec nasilja in vseh verskih, kulturnih, političnih, nacionalnih, gospodarskih in socialnih privilegijev.

Vem, da je močan faktor v politiki, samoljublje in vladajočost, vem tudi, da si ljudje s politiko priskrbe razne dobičke. Ne živim izven življenja, da ne bi teh nagovoz razumel. Toda trdim in oznamam, da zahteva blagor naroda naobrazbo in medsebojnost prebivalstva. Francoski revoluciji gotovo nihče ne more očitati slabotnosti in vendar je ta kodificirala humanitetni ideal por terminom: bratstvo.

Demokracija tudi v zunanji politiki.

Nobenega država ne more živeti brez sodelovanja s sosedom.

Demokracija mora vladati v notranji in zunanji politiki.

Svet se, kakor je dejal že Palacky, centralizira in zlasti male države so na simpatije sosedov navezane. Naša politika mora biti v vezi s politiko sosedov in v tem smislu moramo mi kot mal narod voditi svetovno politiko.

Ko je naša država nastala, tedaj je bila glavna stvar smer politike, tedaj smo bili v ekstenzno političnem stadiju. Sedaj pa smo v dobi politične intenzitete. Demokratična republika mora združiti vse brez ozira na strankarsko, versko ali nacionalno pripadnost, da postane demokratična država tako popolna, da bo vsak državljani dejal, da je taka, kakoršno si v svoji notranjosti želi.

Povojno stanje družbe je zahtevalo dostikrat hitre odločitve. Zato so se godile napake, od katerih pa se je treba učiti. Glavno pa je, da je vsakdo »človek hrepenenja«, kakor je dejal Komensky. V demokraciji ne smejo biti ljudje ravnodušni do javnega življenja. Volja po političnem ustvarjanju ne dopušča malenkostnih sil. Orli ne love mušic, temveč to delajo samo netopirji.

Demokracija zahteva od državljana povečan čut odgovornosti, ker demokracija ni le skupno vladanje, temveč tudi pokornost.

Protiv lašizmu.

Masaryk nadaljuje v poslanici: »Narodna skupščina mi je dala po ponovni izvolitvi veliko nalogo. To nalogo bom izvršil, ker zahteva to moja dolžnost in ker bom mogel v skupnem delu z voljo naroda doseči vse, kar mi je narodna skupščina naložila. Jasno izgleda, da so težke vojne žrtve in njene posledice v političnem in socialnem razpoloženju ljudstva vzrok, da se porajajo med narodom elementi z raznimi političnim in utopičnimi manevri in izbegavajo ljudstvo. Masaryk pravi, da ti ljudje mnogokrat žrtvujejo za svoje politične in gospodarske pustolovščine — državne interese. Prepričan sem, da množice ljudstva drve v prvih momentih za takimi ljudmi samo zato, ker točno ne premislijo, kaj delajo in ker jih ščiti njihov prevelik patriotizem. Končno pripomni Masaryk v svoji poslanici, da bo na taka posamezna dejstva in na razvoj lašizma zelo pazno motril in zaključuje z besedami Kristusa: »Kdor svojo roko položi na plug, ne sme več gledati nazaj.«

Politične vesti.

— Klub Davidovičevih političnih somišljenikov v Mariboru je imel dne 9. junija t. l. sestanek, na katerem je bilo sklenjeno, da organizacija svoje delovanje, prekinjeno po volitvah v narodno skupščino l. 1925, zopet nadaljuje. Po poročilu delegata, ki je pred kratkim konferiral s člani glavnega odbora Davidovičevih demokratične stranke v Beogradu, so bili sprejeti primerni sklepi, da se naj stranko delovanje v Sloveniji obnovi in razširi ter poglobi. Odbor kluba.

— Volitve bodo na vsak način. Kakor je situacija v Beogradu nejasna, tako pa soglasno poročajo vsi listi, da bo skupščina

na vsak način razpuščena in da bodo že v septembru nove volitve. Listi navajajo te kombinacije kot možne: 1. Volivni mandat dobi sedanja vlada, ki gre neizpremenjena na volitve. 2. Vlada se rekonstruira z nekaterimi radikalnimi poslanci in gre na volitve. Notranji minister bi bil v tej vladi Marksimović ali pa kak izrazit centrista. 3. V Vukičevićovo vlado bi vstopila kaka manjša skupina (Jugoslovanski klub) in potem bi dobil Vukičević volivni mandat. 4. Vukičević sploh ne bi dobil volivnega mandata, temveč bi volitve izvedel Marinković, v čegar vlado bi vstopile tudi nekatere manjše skupine.

omalovaževati. To so stvari, ki so zelo uplivne v ravnesju splošnih odnošajev.

Prihod g. Mussolinija.

Velika prednost je bila za nas in za g. Mussolinija, da je mogel začeti medsebojne odnose s sklepom takega dogovora, ki se je vršil kratko po njegovem prihodu na vlado. G. Mussolini namreč, kot vsi ustvaritelji novih režimov, ni malo držal na to, da pokaže, da ga inozemstvo brez odloga pripozna. V našem interesu pa je bilo, da smo ga prijazno sprejeli in si tako pridržali priliko, da nam bo v gotovih slučajih naklonjen.

Njegova vlada je bila rezultat desničarske revolucije, to se pravi revolucije proti vsem pravilom. To je zadostovalo, da je bila antipatična onkraj laških meja vsem onim, ki ne morejo spati iz strahu pred reakcijo in v manjši meri pristašem parlamentarne in demokratske ortodoksije. Če bi si bil delal g. Mussolini najmanjše iluzije, bi ga bilo desničarsko časopisje vseh dežel poučilo o neprijaznosti, s katero ga je sprejela levica. Toda on je bil prefin, da ne bi bil uganil, da so tudi v centru in na desni politična pripravljenost šokirana od načina, s katerim se je bil polastil vlade. Zanj pa je bilo važno, da si prištedi neprilike v notranjosti, da ne bi kazalo obnašanje tujih vlad pomislekov proti načinu njegovega nastopa. Posebno je pazil na to, da ga francoska vlada prijazno sprejme, kajti ona je vodila močno in narodnostno politiko in se je torej

— Reci, da ti ne porečejo! »Giornale d'Italia« piše, da se zunanji položaj vsled jugoslovanske - albanskega konflikta ni poostiril. Jugoslavija da je konflikt provocirala samo zato, da bi na ta način dosegla revizijo Tiranskega pakta. »Giornale d'Italia« slovesno zagotavlja, da odklanja Italija vsako diskusijo o Tiranskem paktu. Če bi prišel Tiranski pakt pred Zvezo narodov, bo Italija takoj odšla s seje Zveze narodov. Tiranski pakt ni v nobeni zvezi z jugoslovanskim - albanskim konfliktom. Na vse te vesti italijanskega vladnega lista ne rečemo drugega ko: blažen, kdor veruje.

— Teror v sovjetski Rusiji se nadaljuje. Ena sposobnost je treba sovjetskim mogotcem priznati brez pridržka, da so namreč naravnost mojstri terorja. Komaj so za umor enega človeka ubili 20 nedolžnih talcev, že prihajajo vesti o novih okrutnostih sovjetskih mogotcev. Tako je bilo samo v sočinskem okraju aretiranih okoli 400 menihov in nun, ker so bili sumljivi kontrarevolucionarne propagande. Seveda ni nobenega dvoma, da bodo spoznali sovjeti večino teh osumljencev za krive in jih kaznovali s smrtno kaznijo. V najboljšem slučaju pa bodo ti ljudje ostali talci in čaka jih ista usoda ko pred kratkim ustreljenih 20 monarhistov, če bi se pripetil še kak atentat na sovjetske mogotce ali pa bi režimu predla trda.

— Notranja situacija v sovjetski Rusiji je vedno bolj napeta. »Kurier Poznanny« poroča iz Moskve o silni poostritvi notranje situacije v sovjetski Rusiji. V Nižem Novgorodu in Leningradu so bili številni požari velikih tovarn. Vsi požari so po mnenju sovjeto delo protirevolucionarnih požigalcev. V Odesi, Harkovu in Nikolajevu je bilo v zadnjih dneh aretiranih okoli 600 oseb. Poveljniku državne politične policije (naslednice Čeke) je izdala sovjetska vlada nova pooblastila in mu je bila dana polna moč pri preganjanju protirevolucionarjev. V minski guberniji je bilo proglašeno obsedno stanje. V Harkovu pa so protirevolucionarji povzročili požar na sovjetskem kolodvoru.

— Čičerin protestira proti rdečemu terorju? Iz Rima poročajo listi, da je Čičerin sklenil demisionirati kot komisar za zunanje zadeve, ker se ne strinja z obnovitvijo rdečega terorja. Če je vest resnična, še ni gotovo, vsekakor pa je značilna in jasno dokazuje, kak utis je naredila obnovitev terorja po Evropi in civiliziranih državah.

— Vorošilov prorokuje vojno. Sovjetski vojni komisar Vorošilov je imel v Moskvi na delavskem zborovanju velik govor o političnem položaju. Rusija je stopila v dobo, ko se sovražnosti proti sovjetski Rusiji stopnjujejo. Ne samo Anglija, temveč tudi one buržujske države, s katerimi Rusija trguje, smatrajo Sovjetsko Unijo samo kot periodo, ki bo prej ali slej likvidirana. Glavno agitacijo proti Sovjetom vodi seveda Anglija, kar da so atentati in špionaže v zadnjem času jasno pokazale. S prelomom pa Anglija vseeno ni doživela onih uspehov, na katere je računala. Nemčija, Francija, Poljska, Italija in tudi balkanske države so izjavile, da ostanejo nevtalne. Anglija ni zadosti močna, da bi mogla začeti vojno z Rusijo. Čeprav ni verjetna vojna v najbližji bodočnosti, jo je pa treba v enem ali dveh letih vedarje pričakovati. Ker z atentati in špionažo Anglija ne more pravega doseči, bo skušala ustvariti enotno fronto vseh kapitalistov proti Rusiji. Ta fronta bi se udeleževala na gospodarskem polju, z bojkotom, ko se na vojaškem ne bi mogla. Na vsak način pa je treba biti na vojno pripravljen, če bi Anglija namestila oborožen napad. Rdeča armada je pripravljena, da odbije vsakega sovražnika. Potrebna pa je še energična priprava zaledja, ker bi drugače v slučaju napada trpela gospodarska obnova Rusije. — Kako misli Vorošilov s krvavim terorjem pridobiti rusko prebivalstvo za obrambo sovjetskega režima, seveda zgovorni vojni minister ni povedal.

— Trocki in Zinovjev nista izključena iz III. Internacionalne. Vest iz Pariza, da sta izključena Trocki in G. Zinovjev iz III. internacionalne in da sta prognana v Sibirijo — ne odgovarja — po poročilu iz Moskve — resnici. Trocki in Zinovjev se nahajata v Moskvi.

— Atentat na sovjetsko poslanstvo v Kovnu. »Berliner Tageblatt« javlja, da je dobila litavska policija tajno vest, da se namerava izvršiti atentat na sovjetsko poslanstvo v Kovnu. Z ozirom na to vest, je litavski mi-

nistrski svet sklenil, da se posloplje sovjetskega poslanstva v Kovnu močno zavaruje proti morebitnim napadom oziroma proti atentatu.

— Buharin sanja še vedno o svetovni revoluciji. Pogreb Vojkova se je izvršil z velikim pompom. Slavnostni govor na glavnem (rdečem) trgu je imel Buharin. Dejal je, da hoče Rusija sicer mir, da pa mir ne odvisi od sovjetov, temveč od buržoazije. Ta se pripravljala na vojno in njeni bojni bodo morda že kmalu zabobneli. Komunistična stranka ve, da ne bo sveta osvobodila brez žrtve. Na grobu Vojkova pa izjavlja komunistična stranka, da tudi eno sekundo ne bo nikdar mislila na to, da bi odstopila od svojega programa, ki je in ostane svetovna revolucija. — Naj pazi gospod Buharin, da mesto svetovne revolucije ne doživi prav krepko revolucijo doma. Rdeči teror je prav čeden uvod za tako revolucijo.

— Prvi sklepi nove rumunske vlade. Novi rumunski ministrski svet je na zadnji seji sklenil, da nekatere zakone, ki jih je sklenila bivša Avarescujeva vlada — ne uveljavljuje. Med temi se nahajajo tudi zakon o povišanju dnevnice in dijet poslancem in senatorjem. Dotični poslanci ali člani senata, ki so morebiti že prejeli dijetne in povišane dnevnice, bodo morali — po sklepu nove vlade — denar vrniti v državno blagajno. Dalje je sklenil Stirbeyev kabinet, da se morajo kontrolirati vsi državni izdatki, ki so bili izvršeni poslednje dni Avarescujeve vlade in da se mora izvršiti v državnem gospodarstvu obširna preiskava, da se more na ta način ločiti in staviti Avaresca na odgovornost ter, da se more kaznovati osebe, ki so izvršile na škodo države razne nepravilnosti v državnem gospodarstvu. Posebno pazno bo nova vlada gledala na razvoj krize v petrolejski industriji, ki se je pojavila samo radi nerednosti raznih odgovornih činiteljev. Nepravilnosti so se pojavljale baje pri plačevanju in izdajanju eksportnih taks. Vsota, ki je pri teh nerednostih naznačena na škodo države, baje presega po dosedanjih ugotovitvah že sedem sto milijonov rumunskih levjev. Rumunska vlada bo zahtevala od petrolejskih družb, da uvedejo v gospodarstvu štednjo in da reducirajo preveliko število višjih uradnikov, zlasti direktorjev.

— Padec irske vlade. Te dni so se vršile v svobodni državi Irski volitve v parlament. Po dosedaj došli poročilih je vladna koalicija izgubila na vsej erti in ne bo imela niti absolutne večine. Izgleda celo, da bo vladna stranka izgubila pri sedanjih volitvah tretjino glasov, ki jih je imela v zadnjih volitvah v parlament. Znatno pa sta porastli republikanska stranka (Valera) in nacionalistična liga in sicer sta obe stranki napredovali v vseh volilnih okrožjih na račun vladne stranke. Tudi delavska stranka si je v tej volilni borbi pridobila nekaj mandator. Ministrski predsednik Cosgrave in njegovi ministri so v tej borbi izgubili 50 odstotkov glasov z ozirom na rezultat volitev l. 1923.

PARIŠKA LIGA ZA ZBLIZANJE SRBOV IN BOLGAROV IN ZA UJEDINJENJE VSEH JUŽNIH SLOVENOV.

Koncem maja je podal stari odbor demisijski in je bil nato sestavljen nov odbor takole: Predsednika g. Miloš Milošević, g. dr. Stevan Simov, Tajnika: g. Stanko Mencinger in g. Ivan Bojadžijev. Člana uprave: g. Branko Vorkapić in g. Todor Kitipov.

Novi odbor namerava nadaljevati s propagandnim delom, ki sta ga tako uspešno započela osebno bivša predsednika g. dr. Kostov in g. Pavlović s svojimi predavanji v Jugoslaviji in Bolgariji. Za eventualne informacije se je obračati na naslov: Ligue serbo-bugare (M. Mencinger) 65, rue Monsieur le Prince, Paris.

KRATKE VESTI.

Mogočna angleška eskadra vojnih ladij križari že par dni po Baltičkem morju.

Nemška križarka »Moltke« (od 23.000 ton) je bila po 8 letih dvignjena iz globine 70 čevljev v zalivu Scapa Flow.

Brezposelnih je bilo prijavljenih v sovjetski Rusiji začetkom tega leta 1.271.000 ali za 320.000 več ko lani. Z neprijavljenimi pa je v Rusiji danes okoli 2 milijona brezposelnih.

Amerika je pristala na to, da sklene s Francijo večni mir.

Francija in Italija od premirja do Locarnske pogodbe.

(Napisal francoski diplomat.)

Med tem ko so ti orientalski zapletaji šli svojo pot, sta obe vladi našli dovolj časa, da storita trgovinski modus vivendi, o katerem sta se pogajali že od prošlega poletja. Francija in Italija sta živeli še pod režimom trgovinske pogodbe, katere je bila sklenjena l. 1898, in je bila pred 25. leti prvi korak k mednarodnemu zblizanju. Toda ta častiljiva pogodba je bila nekoliko podobna slavni galeji benečanskega dožja, imenovani Bucintoro, ki je bila vedno ista, čeprav določbe te trgovinske pogodbe zaporedoma izmenjane, kajti uredle so se bile nove določbe v carinskem postopku, takse so se plačevale na zlati podlagi in cela vrsta drugih novosti se je morala uvesti, tako da od trgovinske pogodbe, sklenjene 1898 ni dosti preostalo. Obe vladi sta se sedaj dogovarjali o spremembi določb in to delo se je vršilo na obeh straneh s hvaljevalnim sporazumom. Bilo je skoraj končano, ko je fašistovska revolucija podrla kabinet Facta-Schanzer. Brezdvomno bi se bila s tem kabinatom sklenila pogodba. Harmonija gospodarskih odnošajev je vedno važen faktor političnega zblizanja. Novi modus vivendi, ki se je sedaj sklenil, je bil takšen faktor. Francija je bila postala pred kratkim najboljša odjemalka Italije. Nasprotno pa je tudi ona našla v Italiji za svoj izvoz veliko tržišče ki ga ni smela

omalovaževati. To so stvari, ki so zelo uplivne v ravnesju splošnih odnošajev.

Prihod g. Mussolinija.

Velika prednost je bila za nas in za g. Mussolinija, da je mogel začeti medsebojne odnose s sklepom takega dogovora, ki se je vršil kratko po njegovem prihodu na vlado. G. Mussolini namreč, kot vsi ustvaritelji novih režimov, ni malo držal na to, da pokaže, da ga inozemstvo brez odloga pripozna. V našem interesu pa je bilo, da smo ga prijazno sprejeli in si tako pridržali priliko, da nam bo v gotovih slučajih naklonjen.

Njegova vlada je bila rezultat desničarske revolucije, to se pravi revolucije proti vsem pravilom. To je zadostovalo, da je bila antipatična onkraj laških meja vsem onim, ki ne morejo spati iz strahu pred reakcijo in v manjši meri pristašem parlamentarne in demokratske ortodoksije. Če bi si bil delal g. Mussolini najmanjše iluzije, bi ga bilo desničarsko časopisje vseh dežel poučilo o neprijaznosti, s katero ga je sprejela levica. Toda on je bil prefin, da ne bi bil uganil, da so tudi v centru in na desni politična pripravljenost šokirana od načina, s katerim se je bil polastil vlade. Zanj pa je bilo važno, da si prištedi neprilike v notranjosti, da ne bi kazalo obnašanje tujih vlad pomislekov proti načinu njegovega nastopa. Posebno je pazil na to, da ga francoska vlada prijazno sprejme, kajti ona je vodila močno in narodnostno politiko in se je torej

zoperstavljala istim tokom kakar on v Italiji.

Oni človek, ki je zastopal Francijo v Rimu, je imel nalogo, da dā razumeti pariški vladi, prvič, da se bo Mussolinijeva vlada držala, drugič, da nam noče ničesar slabega in da ni nobenega vzroka, da se ne bi Francozi z njim sporazumeli ravnatoko, če ne boje, kot s katerimkoli razumel. To je francoska vlada tudi takoj razumela. Samo nekateri levičarski francoski časopisi so nadaljevali napade na laškega diktatorja. Toda vlada g. Poincaréja, katero so isti listi ravnatoko napadali, se je držala napram njemu pravca, ki je edino pravičen: da namreč nobena država nima pravico dajati sosedu lekcije ustavnega prava in da se ne sme hladno odklanjati tujo vlado, dokler ta spoštuje principe mednarodnega prava in ne išče spora z nikomer.

G. Mussolini ni iskal prepira z nikomur in z nami Francozi manj kot s kom drugim. Občudoval je Francijo radi njenega socialnega mira, njene narodnostne enotnosti in njene vztrajnosti kljub povojnim razočaranjem. Hvalil je »občudovanja vredno obnašanje Francozov«. On se je navduševal za vojno, v katero je bil silil svojo deželo, in za zmagoto, za katero je prelil svojo kri. Od nedavnega študijskega potovanja po Nemčiji je bil prinesel s seboj vtis zelo naglega dvigovanja nemškega naroda, vročinske vztrajnosti pri delu in dvigajočega se gospodarskega prospevanja, kakor tudi skoraj enoglasne želje po revanši. Raditega se ni dal ganiti od

ljudi, ki so javkali o žalostni usodi Nemcev. On je smatral, da so v stanu plačati, ne sicer to, kar jim je bila naprtila Versajska pogodba, vendar mnogo. Zdelo se mu je škandalozno, kako malo izpolnjujejo podpisane pogoje. Čutil je germansko nevarnost, ki je ogroževala njegovo lastno deželo, in sicer predvsem v gornjem Poadžiju. Za smernice angleške politike je imel malo smisla. Ni mu ugajalo, da je hotela vse pokvariti, kar je ustvarila zmagata. Natanko je bil v goje imela v sebi egoističnega, slepega in goje spodujočega. Bil je poveljnik stranke, ki se m krila z nacionalizmom, toda h kateri so m krila z nacionalizmom pristopili, in njegov cilj nacionalisti moralni pristopiti, in njegov cilj bil krepko vladati v notranjosti. Za nas Francoze je obstajala večja možnost, da nas zavaruje proti napadom časopisja, ki nam je toliko škodovalo pod prejšnjimi ministrstvi.

Vzel je med drugim zunanje ministrstvo in je bil zelo delaven minister. Razen tega je vzel tudi notranje ministrstvo in si hotel dati vojno, mornariško in letalsko ministrstvo in tako je on kot zunanji minister imel naravno mnogo več znanosti, kakor njegovi predniki, in se je vsled njegove osebne vrednosti njegov vpliv tem bolj povečal. Pri tem ga je podpiral g. Contarini, ki je bil ne samo glavni tajnik za zunanje zadeve, temveč tudi poslanik, vladni svetnik in državni minister, in g. Mussolini, ki je spoznal njegovo vrednost, se je zelo naslonil nanj. Zunanja politika Mussolinijevega režima je bila pravzaprav politika firme Mussolini-Contarini.

Dnevne vesti.

— **Kraljica Marija v Topoli.** Nj. Vel. kraljica Marija je dospela v Beograd, odkoder je takoj odpotovala v Topolo. — Politični krogi mislijo, da se bo kralj vrnil v Beograd, čim se razčisti politični položaj.

— **Odlikovanje češkoslovanskih državljani.** Povodom bivanja kraljice Marije v Marijanskih Laznih so bili odlikovani: šef policijske komisarijata v Marijanskih Laznih H. Šlehta in postajenačelnik, inspektor češkoslovanskih državnih železnic J. Janouš z redom sv. Save V. stopnje, lastnika hotela »Knežji dvor«, brata Arnošt in Hanuš Baruch pa z redom sv. Save V. stopnje.

— **Prenos državnih poslov na oblasti.** V finančnem ministru se intenzivno pripravljajo navodila za prenos državnih poslov na oblasti. V tem smislu je poslan finančni minister ostalim ministrstvom nujne pozive, da naj predložijo podatke, iz katerih bo razvidno, kateri posli se lahko prenesejo na oblasti. Ko se material uredi, in to se bo zgodilo v najkrajšem času, se predložijo elaborat državnemu odboru, nakar se bodo oblastem dodelili posli in potrebna sredstva.

— **Veslovaški inženjerski kongres.** Predvečerašnjim je bil v Zagrebu otvoren II. veslovaški inženjerski kongres. Pri svečani otvoritvi so bili navzoči odlični gostje in povabljeni, zastopniki civilnih oblasti, konzulatov itd. Predsednik Kirilo Savić je v prvi vrsti pozdravil Čehe, Poljake, Ruse in Bolgare. Sledili so za tem še razni drugi pozdravni govori. Zvečer je bila udeležencem na čast prirejena zakuska.

— **Veterinarski kongres.** Predvečerašnjim je bil otvoren v Beogradu kongres veterinarjev. Predsednik Kosta Vrblić je ob otvoritvi pozdravil navzoče goste in posebno kmetijskega ministra Svotozara Stankovića. Minister Stanković je odzdravil in v svojem govoru naglašal važnost živinodržavstva v naši državi, posebno če se ve, da odpade 40% našega izvoza na živino in na živilske produkte. On bo vse ukrenil, da se bodo pobijale nalezljive bolezni pri živini; delal bo na izenačenju zakonodajstva v tem pogledu; za vso državo bo sprejel zakon o veterinarskih ustanovah itd. — Nato se je razvila razprava, v kateri se je kritiziralo delovanje odbora. Posebno ostro kritiko je vjavil dr. Trbović iz Vukovara. Kongres bo trajal še tri dni.

— **Obrtniški kongres v Beogradu.** V Beogradu se vrši te dni kongres obrtniških organizacij. Kongresa se udeležuje 200 delegatov iz vse države. Podpredsednik udruženja Stojanović je zagovarjal na kongresu sistem dvojnih zbornic, torej ločitev obrtnih zbornic od dosedanjih skupnih trgovinsko-obrtnih.

— **Zgradba novega poslopja za državni arhiv.** Finančni minister je odobril kredit 3.600.450 Din za zgradbo novega poslopja za državni arhiv v Beogradu. Z gradnjo se prične še letos.

— **Prava desetletnica Višje obrtne šole.** Slovenci smo dobili svoje najvišje obrtne učilišče šele pred 10 leti. Nemški odločniki krogi so razširjenju obrtne šole v Ljubljani tako nasprotovali, da se tedanji minister za javna dela dr. O. baron Trnka dolgo ni upal podpisati ustanovitvenega odloka in ga je podpisal šele zadnji dan pred svojim odstopom dne 19. junija 1917. V jeseni 1917 sta se otvorila prva letnika sedanje gradbene in strojne srednje šole. Tehniška srednja (prej državna obrtna) šola v Ljubljani proslavi to pomembno obletnico v soboto, dne 18. t. m. popoldne z javno prireditvijo na vrtu restavracije »Zvezde«. Na sporedu so govori in koncertne točke šolskega pevskega zbora in orkestra. Pričetek proslave ob pol 16. Ravnateljstvo vabi na proslavo vse starše in sorodnike učencev (učenk), vse absolvente in vse prijatelje zavoda. Vstopnine ni nobene.

— **Strokovna šola za monopolne uradnike.** V nedeljo se je vršil v Sarajevu kongres monopolskih uradnikov in uslužbencev, ki se ga je udeležilo 150 delegatov. Na kongresu je bila sprejeta med drugim resolucija, v kateri se zahteva ustanovitev šole za izpopolnitev strokovne izobrazbe osebja in uradništva državnih monopolov v tobačni kulturi. Šola naj bi se ustanovila v Skoplju.

— **Ekskurzija češkoslovanskih carinikov v Jugoslavijo.** Prihodnji mesec prispe v našo državo večja skupina češkoslovanskih carinikov, ki se revanzirajo s tem našim carinikom, ki so priredili nedavno ekskurzijo na Češkoslovansko.

— **Natečaj.** Srednja tehnična šola v Splitu je razpisala natečaj za tri učna mesta.

— **Švicarski dijaki v Jugoslaviji.** Začetkom prihodnjega meseca priredi skupina švicarskih dijakov iz Curiha in Berna ekskurzijo v Jugoslavijo. Dijaki so večinoma z gospodarskih fakultet. Cilj njihovega potovanja po naši državi je, da se upoznajo v naše gospodarske prilike.

— **Veliko darilo knjig za dijake v južni Srbiji.** Lastnik založništva »Narodna prosveta« v Beogradu Anatolije Ivanović je daroval preko notranjega ministristva za nagrade dobrim učencem osnovnih šol in gimnazij v južni Srbiji 11.500 starih knjig v skupni vrednosti 56.400 Din. Ministrstvo je poslalo knjige v poštov prihajajočim šolam.

— **Učiteljski protestirajo zoper odredbe o disciplinarnem postopanju.** Glavni odbor Udruženja jugoslovanskih učiteljev je predložil ministrskemu svetu in predsedniku predstavko, v kateri protestira proti uredbam o disciplinarnem postopanju. To vprašanje se bo diskutiralo tudi na predstojećem učiteljskem kongresu v Skoplju. Udruženje zahteva, da naj se uredbe anulirajo in da naj se izdela nov predlog s sodelovanjem zastopnikov učiteljskega.

— **II. Razstava umetnin na Ljubljanskem velesejmu.** Vsi prijavljenci naj najkasneje do 15. t. m. vpošljejo prijavnice in za razstavo določena dela na Upravo velesejma v Ljubljani, da je omogočen aranžma raz-

stave in sestava kataloga. Kdor do 20. t. m. ne vpošlje pravilno izpolnjene prijavnice, se njegova dela ne bodo vpoštevala pri sestavi kataloga.

— **Sprejem gojencev v geometrijsko šolo.** Finančni minister je odredil, da se sprejme tudi letos v geometrijsko šolo v Beogradu 130 novih gojencev. Pouk se prične sredi meseca avgusta.

— **Niška mestna občina prejela od Uprave fondov 40.000.000 posojila.** Državna hipotekarna banka je odobrila na svoji zadnji seji niški mestni občini zaproseno posojilo 40 milijonov dinarjev. Posojilo se porabi za razne investicije, predvsem za zgradbo električne centrale. Del posojila se je takoj izplačal.

— **Naš washingtonski poslanik v Primorju.** V Sušak je dospel večeraj naš washingtonski poslanik Tresić-Pavičić. Odpotoval bo te dni v Split.

— **Upokojitve učiteljev.** V prosvetnem ministru se pripravljajo nove upokojitve učiteljev, ki so odslužili svojo službeno dobo.

— **Gostovanje ljubljanske opere v Kranju.** V sredo in četrtek gostuje ljubljanska opera na odru Narodne čitalnice v Kranju v tamkajšnjem Narodnem domu. Gostovanje priredi podružnica Jugoslovanske Matice v Kranju. V sredo zvečer se poje opera »Sevilski brivci« z go. Lovšeto in gdč. Potučkovo ter gg. Banovcem, Betetom, Jankom, Šubljem in Županom. Izrečno pripominjamo, da poje veliko partijo »Sevilskega brivca« pri tej predstavi g. Vekoslav Janko, ki jo je v zadnjem času parkrat zaporedoma z izredno lepim uspehom odpel tudi v ljubljanski operi. V četrtek na praznik popoldne pa se vpripori opereta »Grofica Marica« z go. Poličev, go. Balakovo in gdč. Rakarjevo ter gg. Drenovcem, Pečkom, Povhetom, Šubljem in Jankom v glavnih partijah. Pri obeh predstavah sodelujeta tudi zbor in orkester, v četrtek pa še balet in deca v svojih ljubkih vlogah.

— **Podpornemu društvu slepih, Ljubljana, Wolfova 12,** so darovali: g. Pleterski Martin mesto venca umrlemu č. g. župniku Kreču 200 Din, uradništvo čl. ministrstva financ kot preostanek od venca 60 Din, uradništvo Gospodarske zveze tu, preostanek od zbirke za venec g. Gostiši 180 Din, pacientke sanatorija na Golniku povodom imendana g. šef-zdravnika dr. Neubauerja 135 Din, g. Pavel Erjavce povodom čl. poravnave po dr. Šviglju 200 Din, ga. Ivanka Leskovec, tu, 20 Din. Vsem darovalcem se najiskreneje zahvaljuje odbor.

— **Usmiljenim srem.** Neki elektrotehnik, oženjen, rodbinski oče, se nahaja vsled tega, ker je njegova pristojnost med dvema občinama sporna, v najhušji bedi. Župan občine, kjer je s svojo rodbino stanoval in delal, ga je deložiral in vrgel z bolno ženo in otroci vred na cesto. Sedaj je brez službe in brez stanovanja. Ker je zabredel mož brez lastne krivde v najhušo bedo, apeliramo na usmiljena srca, da mu naklonijo kako podporo.

— **Oblastni šolski odbor za ljubljansko oblast** je sestavljen sledeče: predsednik veliki župan dr. Fran Vodopivec, podpredsednik dr. Karel Capuder, člani: oblastni šolski nadzornik E. Gangl, oblastni sanitetni referent dr. Ernest Mayer, načelnik gradbeno-sekcijske v Ljubljani ing. Avrelj Kobal, ravnatelj moškega učiteljskega v Ljubljani Anton Dokler, ravnatelj I. mestne deške meštanske šole Maks Hočevar, predstojnik davčne administracije v Ljubljani dr. Karel Novolny, sreski šolski nadzornik Miroslav Pretnar, upravitelj manjšinske šole v Ljubljani Julij Slapšak, upravitelj IV. dekliške osnovne šole v Ljubljani Marija Sadar-Klainmayr, oblastni odbornik dr. Milavec za Ljubljano, posestnik, župan in oblastni poslanec Josip Nemanjić za Črnomelj, odvetnik dr. Dominik Žvokelj za Kamnik, katehet Julij Lazič za Kastav, dekan in oblastni poslanec Anton Skubic za Kočevje, posestnik in oblastni poslanec Anton Umnik za Kranj, posestnik in oblastni poslanec Fran Kobal za Krško, župnik Valentin Sitar za Litijo, rudar in oblastni poslanec Filip Križnik za Laško, dekan Valentin Zabret za Ljubljano okolico, posestnik in lesni trgovec Jakob Maček za Logatec, odvetnik in oblastni poslanec dr. Ivo Česnik za Novo mesto ter posestnik in oblastni poslanec Jakob Jan za Radovljico.

— **Razpis učnih mest na Srednji tehniški šoli v Ljubljani** za nastopom v šolskem letu 1927-28. Razpisujejo se: 1. eno mesto gradbenega inženjerja, 2. eno mesto profesorja za matematiko in fiziko kot glavna predmeta, 3. eno mesto profesorja za računalništvo v zvezi s slovenščino, srbohrvaščino ali nemščino. Za mesto 1. pride v poštev samo inženjer gradbene stroke z drugim (diplomskim) državnim izpitom. Za 2. in 3. mesto pridejo v poštev samo profesorjski kandidati z usposobljenostim (diplomskim) izpitom iz dotičnih predmetov. Prošnje, opremljene po členu 12. zakona o civilnih uradnikih in ostalih drž. uslužbencih, naj se naslovijo na ministrstvo trgovine in industrije v Beogradu, vložijo pa do dne 20. junija 1927 pri ravnateljstvu Tehniške srednje šole v Ljubljani.

— **Število brezposelnih v Nemčiji zopet padlo.** Število brezposelnih v Nemčiji, ki dobivajo podporo, se je znižalo v prvi polovici meseca junija za 12,6% ter znaša trenutno 645.000 oseb.

— **Prodaja tramvajskih vozniških listkov na ulici.** Ravnateljstvo cestne železnice v Budimpešti je uvedlo novost glede prodaje tramvajskih vozniških listkov. Listki se bodo prodajali odslej tudi na cesti. Osebe, ki vstopijo v voz z listkom, bodo imele prednost pred onimi, ki vstopijo brez vozniških listkov.

— **Novi poletji preko oceana.** Iz Newyorka poročajo: Avstrijec Anatol Renner iz Grada namerava poleteti iz Newyorka v Berlin. Ba-

le je že ustanovljen sindikat, ki bo polet finansiral. Renner upa, da bo v 14 dneh lahko startal. V Berlinu namerava ostati 3 tedne, nakar poleti nazaj v Newyork. Nemški mornariški kapitan Brinckmann namerava pole-

teti iz Newyorka preko Los Angelesa v Tokio.

— **Chamberlinov polet po Evropi preložen.** Ker se je izkazalo, da je treba motor Chamberlinovega aeroplana »Columbia« nekoliko popraviti, sta Chamberlin in Levine svoj polet v Monakovo in na Dunaj za par dni odložila.

— **Proces zoper Mussolinijevog atentatorja in tovarišev končan.** V soboto zvečer je bila v procesu zoper Mussolinijevog atentatorja Luchettija in tovariše izrečena sodba. Vsi trije obtoženci so bili obsojeni, in sicer Luchetti na 30, Sorio na 20, Vatteroni pa na 18 let ječe, dalje vsi trije na triletno policijsko nadzorstvo in na dosmrtno izgubo državljanjskih pravic.

— **Gripa in spalna bolezen v Hercegovini.** V Hercegovini se je pojavila v zadnjem času zopet gripa, ki se naglo širi zlasti po deželi. Kot posledica gripe nastopa pogosto spalna bolezen. Bolniki spe navadno po par dni, vendar sta se pa pripetila že dva slučaja, da je spal bolnik neprenehoma tri tedne. Smrtnih slučajev doslej ni bilo.

— **Tragična eksplozija na motorni ladji.** Te dni se je odigrala na neki motorni ladji na Donavi pri Beogradu tragedija. Kopalci pod Klavnico so zagledali na vodi motorno ladjo, ki je drvela nesmiselno naprej. V ladji so nahajali neka dama in dva gospoda. Nenadoma je prhnil z ladje močan val dima, sledila je močna detonacija, nakar so švig-nili proti nebu plameni. Ponesrečeni ladji je hitela na pomoč neka ribiška ladja, ki je rešila vse tri izletnike. Na motorni ladji so se nahajali: bančni uradnik Adolf Vrt iz Subotice, njegova zaročenka iz Pančeva in šofer. Ko je videl Vrt, da se je čoln užgal, je potegnil svojo zaročenko na stran ter jo rešil, pri tem je pa dobil sam tako močne opekline, da je kmalu nato, ko so ga prenesli na breg, izdihnil.

— **Pri epileptičnem napadu našel smrt v plamenih.** Iz Mostara poročajo: Težak Kosta Dragović v Riječicah je bil že od mladih nog epileptik. V zadnjem času so se napadi pri njem vedno bolj pogosto ponavljali. Te dni je dobil napad, ko je kahal ravno na odprtem ognjišču večerjo. Padel je v ogenj. Ker ni bilo nikogar doma, da bi mu bil pomagal, je našel v plamenih smrt. Našli so ga napol zogljenega.

— **Strelna udarila v sobo polno ljudi, ne da bi koga poškodovala.** V Živkoveh je udarila te dni strelna v občinsko hišo v sobo, v kateri so bili zbrani vsi občinski uslužbenci. Silni zračni pritisk je vrgel vse ljudi na tla. Niti eden od njih pa ni odnesel niti najmanjše poškodbe.

— **Prijatelj tujih opank.** Pred jagodinskim sodiščem se je zagovarjal te dni neki Aleksander Čapaković iz Rekova, ker je vlomil v trgovino nekega prodajalca opank ter mu odnesel 7 parov opank v skupni vrednosti 350 Din. Čapaković je bil obsojen na tri leta ječe.

— **Eksplozijska katastrofa.** Kot poroča »Newyork Herald« iz Pittsburga, je eksplodiralo pri Lichfieldu ob priliki transporta 200 kg nitroglicerina. Dve osebi, ki sta transport spremljali, sta bili raztrgani na kose, dve drugi težko poškodovani. Tri hiše so bile popolnoma porušene, 15 drugih močno poškodovanih.

— **Dva velika požara na Ruskem.** Kot poročajo iz Rige, je izbruhnil v velikem petrolejskem vrelcu v Batumu požar, ki je zavzel ogromne dimenzije ter ga ognjegasci doslej še niso mogli lokalizirati. — Iz Samare poročajo, da je pogorela vas Bugačev do tal. Iz Moskve so poslale komisije, da ugotovijo, na kakšen način sta ta dva požara nastala, ker domnevajo, da so podtaknili ogenj v obeh slučajih — seveda protikomunistični elementi.

— **Goreči samomorilec.** Inkasant Georgi v Leipzigu je izvršil te dni na strašen način samomor. Stopil je v javno stranišče, zlij nase dve steklenici petroleja ter zažgal svojo obleko. V groznih bolečinah je letela živa baklja po cestah ter si trgala obleko s telesa. Prizor je bil tako strašen, da se je več ljudi na cesti onesvestilo ter je dobila neka žena celo življenjski šok. Ko so prihiteli ognjegasci, je ležal samomorilec skoraj popolnoma nag in ves ožgan nezavesten na trotoarju. Prepeljali so ga umirajočega v bolnico, kjer je kmalu nato izdihnil.

— **Pri pušnju pipe ponesrečila.** 78 letna vžitkarica Šiška v neki vasi pri Kromerizu je bila znana daleč naokoli kot strastna kadilka pipe. Te dni ji je postalo pušenje pipe usodno. Legla je v posteljo in da bi lažje zaspala, je hotela popuhtati še eno pipo. Zaspala je pa prezgodaj, dočim je imela namreč še gorečo pipo v ustih. Pri tem se je užgala postelja in starka je dobila tako težke opekline, da je naslednji dan umrla.

— **Oče umoril vso svojo rodbino.** Kot poročajo iz Lvova, je ustrelil v vzhodnogališki vasi Zabie neki kmet radi premoženjskih premoženjskih preprirov svojo ženo in svojih šestoro otrok s karabinko, nakar je neznan kam pobegnil.

— **Veliki kravali na dunajski univerzi.** Te dni, ob priliki zborovanja socialdemokratskih študentov, je prišlo na dunajski univerzi med socialdemokratskimi in nacionalističnimi študenti do velikih kravalov. Večje število akademičnih pretepačev je bilo tako poškodovanih, da so morali iskati zdravniško pomoč, par mladih političnih fanatikov je bilo celo tako tepenih, da so jih morali odpeljati z rešilnim vozom v bolnico. Vsega skupaj je morala intervenirati rešilna služba v 11 slučajih.

Ljubljana.

— **Za dr. Peričev spomenik** so darovali: mestni delavci (cestno nadzorstvo) 848,70 dinarjev; po 250 Din: ing. Dukčič in drug. »Edinost«, org. mest. namesništvo; po 100 Din: Strle Josip; po 50 Din: Jos. Mihelič in drug. Miklič, hotelir, dr. Derž, Willmann R.; po 30 Din: dr. Anton Kodre, Kordelič Rudolf, Andolšek Franc; po 25 Din: Beline Franc, Mijič Slavko, Wager Ivan; po 20 Din: Lu-

kič Zvonko, Lukič Ivo, dr. Fr. Drganc, Selak Peter, Gartner Josip, Kovačević Aleksander, Bratož Franc, Jurman Rudolf, Lukas Peter, Dekleva Josip; po 15 Din: Simenc Fr.; po 10 Din: Pucihar Anton, Zorn F., Nachtigal Lovro, Resnik Jože, Magdič N., Kren Matija, Kožuh Vinko, Uršič Ljudmila, Lukas Emil, Lukas Leo, Ciglar Jakob, Wernig Ciril; po 5 Din: Golar Andrej, Korošec Josip, Raktelj Teodor.

— **Gostovanje japonske pevke Teiko Kiwa v ljubljanski operi** je definitivno in sicer v petek dne 17. t. m. v Puccinijevi operi »Madame Butterfly«. Uprava prosi vse one, ki so si sedeže rezervirali, da jih dvignejo pri dnevni blagajni v operi. Na razpolago je še cela vrsta lož ter balkonskih in galerijskih sedežev.

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:

Začetek ob 20. uri zvečer.

14. junija, torek, zaprto.

15. junija, sredo, »Večni mladenič«. Red D.

Opera:

14. junija, torek, »Prodana nevesta«. Ded D.

15. junija, sredo, »Brivec sevilske«. Izven. Gostovanje v Kranju.

16. junija, četrtek, »Grofica Marica«, ope-

reta. Izven. Gostovanje v Kranju.

Sprememba opernega repertoarja. Ker gospa Zaludova vsled zdravniške odredbe tri dni ne sme peti, je neobhodno potrebna sprememba opernega repertoarja. Danes v torek zvečer se poje mesto naznanjene opere »Fidelio« — »Prodana nevesta« za red D. Zasedba glavnih vlog je sledeča: Marinko poja ga Ribičeva, Janka g. Knitl in Kecal g. Rumpelj. Uprava prosi, da vzamejo abonenti to na znanje.

Večni mladenič za red D. Zadnja abonentska predstava v letošnji sezoni za dramo se vrši v sredo dne 15. t. m. in sicer se vpripori »Večni mladenič« za abonente reda D. S tem hoče uprava popraviti neljubo pomoto, ki se je zgodila pri abonmaju reda D vsled prepozne prijave »Lumpacija vagabunda« za ta abonma. Predstava »Večnega mladeniča« velja za vse abonente reda D.

Prva repriza Beethovne opere »Fidelio«, ki je dosegla pri premijeri v ljubljanski operi nenavadno izreden uspeh, se vrši danes v torek, dne 14. t. m. pod taktirko ravnatelja g. Poliča. Predstava se vrši za abonente reda C.

K ROPARSKEMU NAPADU V TRNOVEM.

O roparskem napadu v Trnovem poročajo sledeče podrobnosti:

Branjevka Jerica Ažman je bila od nekdanje zelo ambicioziranega trgovka, ki je postregla svojim odjemalcem tudi v pozni uri, če je bila ravno v svoji trgovini.

V nedeljo zvečer se je vrnila ob 22. iz kina ter se podala v svojo trgovino, kjer je imela nekaj opraviti. Okoli 23. je vstopil v lokalček mlad delavec, njen vsakdanji odjemalec. Kmalu nato je zaženketala na oknu hišnega upravitelja v sosednji Naglasovi tovarni šipa. Ko sta pogledala hišni upravitelj in njegova žena skozi okno, sta opazila, da je slonela ob oknu Ažmanova s prezezanim vratom vsa krvava. Razbila je bila šipo, da je priklcala ljudi. Z desnico se je stiskala za vrat, z levico pa je kazala proti Accetovi hiši. Upravitelj in njegov sin sta hitela na policijsko stražnico, kjer sta javila dogodek. S stražnice je odhitela na lice mesta policijska patrulja, ki je našla branjevko sklonjeno na stolu v njeni trgovini na Trnovskem pristanu 3. Kljub velikim ranam na vratu je bila še vedno pri zavesti. Ker pa ni mogla govoriti, ji je stisnil vodja policijske patrulje v roko list iz svoje listnice in svinčnik. Ažmanova je napisala na list: »Accetou delouc.« Policijski stražniki so Ažmanovo za silo obvezali, nakar so hoteli poklicati telefonično rešilno postajo. Ker je niso mogli poklicati, se je odpeljal eden od stražnikov s kolesom tja, nakar je prispel čez dalje časa rešilni avto, ki je prepeljal Ažmanovo v bolnico. V bolnici so ugotovili, da ima Ažmanova prezezan vrat do goltanca. Rana je 5 cm globoka.

Medtem se je posrečilo policijskim stražnikom prečitati besede, ki jih je bila Ažmanova napisala na listek. Sumili so takoj, da mora biti storilec eden od Accetovih delavcev. Zato so odšli tja. V hlevu na senu so našli dva delavca, Ivana Z. in Viljema Graha. Brez daljših pogovorov so oba ukinili in odvedli na stražnico. Na stražnici so kmalu ugotovili, da so storili Ivanu Z. krivico, dočim se je zapletel Viljem Grah v protislovja ter je imel poleg tega na hlačah krvave madeže. Po kratkem tajanju je Grah dejanje priznal. Povedal je tudi, da je ugrabil po zločinu v trgovini 640 Din gotovine in razne srebrnine v skupni vrednosti 1000 Din ter da je skril svoj plen v senu, kjer ga je policija pozneje res tudi našla. Zločinca so odvedli v policijski zapor v justični palači, večeraj pa so ga izročili državnemu pravdnstvu.

Viljem Grah je zidarski delavec. Fant je rojen leta 1906 v Dorenji Slavici pri Murski Soboti, njegova žrtev, branjevka Jerica Ažmanova je rojena leta 1860 v Logatcu. Dasi je njena poškodba težka in je izgubila mnogo krvi, jo utegnejo ohraniti vendarle pri življenju.

Izdajatelj: **Aleksander Zeleznikar**. — Urejuje: **Vladimir Sretek**. — Za tiskarno »Merkur« odgovoren: **Andrej Sever**. Vsi v Ljubljani.